

Udskriftsdato: 2. januar 2026

2010/1 BSF 56 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om mulighed for eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om mulighed for eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager

Folketinget opfordrer regeringen til snarest at skabe reel mulighed for, at der kan ske hel eller delvis eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager efter endt afsoning, herunder at der skal ske eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager for personer, som ikke har begået ny kriminalitet i en periode på 5 år efter endt afsoning.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund og formål

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af B 57 fra folketingssamlingen 2007-08, 2. samling, jf. Folketingstidende tillæg A side 2785 og 2787 og Folketingets forhandlinger side 3046, jf. også www.folketingstidende.dk.

Mange indsatte i institutioner under kriminalforsorgen står efter endt afsoning i en situation med meget betydelig gæld til det offentlige, fordi de hæfter for sagsomkostningerne i forbindelse med straffesagen. Det kan dreje sig om ganske store beløb, som de pågældende reelt ikke har mulighed for at betale. For mange tidligere indsatte er konsekvensen af en uoverskuelig og uoverstigelig gæld til det offentlige, at de ikke er aktive på arbejdsmarkedet, men i stedet er på offentlig bistand. Dette er hindrende for resocialisering af tidligere indsatte.

Socialistisk Folkeparti foreslår på den baggrund, at der skabes reel mulighed for eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager. Forslaget vil efter forslagsstillernes vurdering få begrænsede økonomiske konsekvenser for det offentlige – om nogen overhovedet – da forslaget vil bevirke en bedre resocialisering af tidligere kriminelle og et større incitament for disse til at indgå på det almindelige arbejdsmarked. Det vil samtidig motivere til ikke at gentage kriminalitet, så det ansporer til en kriminalitetsfri tilværelse. Se også afsnittet om sagsomkostninger i straffesager.

Sagsomkostninger i straffesager

Reglerne om sagsomkostninger i straffesager fremgår af retsplejelovens kapitel 91. I straffesager udredes omkostningerne ved sagens behandling og straffens fuldbyrdelse af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter de regler, som følger af de øvrige bestemmelser i retsplejelovens kapitel 91 om sagsomkostninger. En sigtet, som findes skyldig, er pligtig til at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Statens regres omfatter de nødvendige udgifter, som er medgået til den pågældende sags behandling, herunder f.eks. forsvarersalær og udgifter til lægeundersøgelser samt tekniske og regnskabsmæssige undersøgelser. Retten til regres omfatter derimod ikke politiets og anklagemyndighedens almindelige driftsudgifter. Justitsministeren kan fastsætte takster til brug ved opgørelsen af det beløb, som den sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Størrelsen af sagsomkostningerne

I 2003 blev der opkrævet i alt ca. 234 mio. kr. for sagsomkostninger, fordelt på ca. 80.000 sager, hvilket svarer til et gennemsnitligt beløb på 3.000 kr. pr. sag. De 80.000 registrerede sagsomkostninger, der blev opkrævet i 2003, var fordelt på 29.575 domfældte. De opkrævede beløb kan fordeles i følgende intervaller:

Beløb	Antal
Under 2.500	16.401
2.500-5.000	4.994
5.000-10.000	4.199
10.000-25.000	2.789
25.000-50.000	762
50.000-100.000	285

Over 100.000	145
--------------	-----

(Kilde: REU alm. del – bilag 1007 og 1175, 2003-04)

Det følger endvidere af justitsministerens svar på REU alm. del – spørgsmål 186, »at den 30. september 2010 udgør de samlede restancer vedrørende sagsomkostninger 1.860.245.081 kr. fordelt på 113.392 fordringer. Den samlede restance skyldes af 57.333 personer«. Det følger endvidere af det samme svar, at der i 2009 og de første 9 måneder af 2010 blev eftergivet gæld for i alt 5.532.542 kr. Samtidig med fremgår det af justitsministerens svar på REU alm. del – spørgsmål 762 (2009-10), at »Rigspolitiet kan dog oplyse, at det er politiets erfaring, at sagsomkostninger kun i ringe omfang kan inddrives hos de domfældte, hvorfor det er Rigspolitiets helt umiddelbare vurdering at det samlede provenutab for staten ved indførelse af den foreslåede ordning vil være meget begrænset.«

Inddrivelsen af sagsomkostningerne

»Lov nr. 1333 af 19. december 2008 om inddrivelse af gæld til det offentlige trådte i kraft den 1. januar 2009. Med loven blev inddrivelsesreglerne samlet i én lov, og der skete samtidig en yderligere harmonisering af inddrivelsesreglerne.

Loven gælder for opkrævning og inddrivelse af fordringer med tillæg af renter, gebyrer og andre omkostninger, der opkræves eller inddrives af det offentlige. Told- og skatteforvaltningen er af skatteministeren udpeget som restanceinddrivelsesmyndighed for offentlige krav.

Den myndighed, der har fordringen på sagsomkostninger, benævnes i loven fordringshaver, og told- og skatteforvaltningen vil i alle tilfælde være restanceinddrivelsesmyndighed, RIM.

Fordringshaver varetager opgaven med opgørelsen af fordringen og udsendelse af opkrævning m.v. Inden en eventuel overdragelse af fordringen til RIM har fordringshaver mulighed for på skyldners anmodning at tillade afdragsvis betaling eller henstand med betalingen. Når betalingsfristen er overskredet og sædvanlig rykkerprocedure forgæves er gennemført, overdrages fordringen til RIM.

Ved overdragelse af fordringer m.v. til inddrivelse i RIM overtager RIM kreditorbeføjelserne. Det betyder, at de inddrivelsesredskaber, som den enkelte fordring er tillagt i lovgivningen eller ifølge praksis, kan anvendes af RIM. Også andre kreditorbeføjelser, som følger af lovgivningen eller af praksis, kan anvendes af RIM.

Det drejer sig blandt andet om udpantningsret, lønindeholdelse, modregning, indtrædelsesret, dækningsrækkefølge, tiltrædelse af akkordordninger og gældssaneringsforslag, indgivelse af konkursbegæring, indberetning til kreditoplysningsbureauer, eftergivelse og henstand.

Idømte og vedtagne bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger, som det efter lovgivningen påhviler politiet at opkræve, og som ikke betales, inddrives af RIM. Skatteministeren har efter forhandling med justitsministeren fastsat særlige regler om inddrivelse af visse bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v., jf. bekendtgørelse nr. 1365 af 12. december 2008, kapitel 9.

I det efterfølgende redegøres nærmere for mulighederne for at fastsætte afdragsvis betaling, bevilge henstand med betaling, eftergive skyldige beløb og foretage afskrivning af gælden.

Afdragsvis betaling fastsættes som hovedregel som en nærmere angivet procentdel (afdragsprocent) af skyldners årlige indkomst, jf. oplysningerne i det såkaldte indkomstregister, fratrukket arbejdsmarkedsbi-

drag, skat m.v. Skatteministeren har i bekendtgørelse nr. 1365 af 19. december 2008 om inddrivelse af gæld til det offentlige nærmere fastsat regler for fastsættelse af en sådan afdragsprocent.

Foreligger der ikke tilstrækkelige oplysninger i indkomstregisteret, kan afdragsordningen fastsættes på grundlag af seneste skattemæssige årsopgørelse. RIM kan fastsætte en afdragsordning ud fra en konkret betalingsevnevurdering, når særlige forhold taler herfor, eller skyldner anmoder herom. En afdragsordning, som overholdes af skyldneren, er ikke til hinder for, at RIM kan foretage og realisere udlæg, modregning m.v.

For nettoindkomster under 85.000 kr. gælder generelt, at afdragsprocenten fastsættes til 5, hvis skyldner ikke har forsørgerpligt, og til 0, hvis skyldner har forsørgerpligt. Der er i dette tilfælde en særregel vedrørende bøder, men ikke for sagsomkostninger, der følger den generelle regel.

RIM kan bevilge henstand, når skyldneren ikke aktuelt har betalingsevne.

Bestemmelserne om eftergivelse er i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige udvidet til at omfatte al gæld til det offentlige, der inddrives eller vil kunne inddrives af RIM.

Formålet med at skabe mulighed for eftergivelse af alle gældstyper er at sikre, at skyldner kan få en samlet ordning for al gæld til det offentlige. Hvis der er særlige fordringstyper, som ikke kan omfattes af en eftergivelsesordning, kan formålet med eftergivelsen forspildes, idet skyldner trods eftergivelse af en del af gælden fortsat vil være i en økonomisk trængt situation.

Efter § 13 i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige er der således etableret mulighed for, at også afsoningsomkostninger og sagsomkostninger kan eftergives. I disse regler er der visse begrænsninger for eftergivelse, hvis en ikke uvæsentlig gæld er pådraget ved strafbare eller erstatningspådragende forhold. Der er dog ikke tale om, at strafbare forhold fuldstændig udelukker skyldneren fra at få eftergivelse. Er gælden eller størstedelen af gælden eksempelvis opstået i forbindelse med et strafbart forhold, vil præventionshensyn såvel som hensyn til retsfølelsen som regel føre til, at der gives afslag på eftergivelse.

Det er dog ikke udelukket at eftergive gælden, selv om en væsentlig del af gælden er opstået ved strafbare forhold. Ved vurderingen heraf lægges bl.a. vægt på forholdets grovhed og den tid, der er forløbet, siden det strafbare forhold blev begået, samt hensynet til skyldneren.

Eftergives gæld, der er pådraget ved strafbare eller erstatningspådragende forhold, i umiddelbar forlængelse af den begivenhed, der udløste kravet, vil det kunne virke særlig stødende. Sådanne krav skal derfor være noget ældre end anden gæld, før de kan eftergives. Længden af den periode, der skal være forløbet, inden der kan ske eftergivelse, vil afhænge af en konkret vurdering af omstændighederne ved pådragelsen af kravet. Er et erstatningskrav eksempelvis opstået som følge af et forsætligt eller groft uagtsomt forhold, vil eftergivelse være udelukket i længere tid, end hvis kravet er pådraget ved simpel uagtsomhed.

RIM kan endvidere afskrive fordringer til det offentlige, herunder undlade at afbryde forældelse, hvis det må anses for åbenbart formålsløst eller forbundet med uforholdsmæssige omkostninger at fortsætte inddrivelsen.

Der kan alene ske afskrivning af fordringer, der ikke er inddrivelige, hverken på kort sigt eller længere sigt.

Ud fra samme hensyn som nævnt ovenfor om eftergivelse af sagsomkostninger vil der også vedrørende afskrivning af sagsomkostninger blive anlagt en forsigtig praksis. Afskrivning af sagsomkostninger er

ikke udelukket, men vil kun kunne ske, hvis særlige forhold taler herfor, og efter en konkret vurdering af den enkelte sag.«

(Kilde: REU alm. del – svar på spørgsmål 145, 2010-11)

Forslaget

Socialistisk Folkeparti foreslår, at Folketinget opfordrer regeringen til at skabe reel mulighed for, at der kan ske hel eller delvis eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager efter endt afsoning. Dette indebærer, at der ved endt afsoning skal tages stilling til, om sagsomkostninger har en sådan størrelse, at der skal ske hel eller delvis eftergivelse, eksempelvis på baggrund af en vurdering af den pågældendes forventede reelle betalingsevne og økonomiske forhold i øvrigt, eller om det er rimeligt og tilstrækkeligt at anvende de almindelige (gældende) regler om afdragsordning, lønindeholdelse og henstand.

Socialistisk Folkeparti foreslår endvidere, at der under alle omstændigheder skal ske fuldstændig eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager for personer, som ikke har begået ny kriminalitet i en periode på 5 år efter endt afsoning. Dermed får alle en chance, når de er klar til at opgive kriminalitet – noget for noget.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)::

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om mulighed for eftergivelse af sagsomkostninger i straffesager.

(Beslutningsforslag nr. B 56)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.